

GRADEA-MARE (MAGYÁRAD)

7 aprilie st. v.
19 aprilie st. n.

Face în fiecare duminică.

Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 14.

A N U L XXVII.

1891.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl. pe 1/4
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

S o l a.*

De Carmen Sylva.

Dacă ogorele României sunt atât de bogate și de roditoare, acesta o datorim mult sângelui vărsat pe densele de acei cari din vremuri vechi s'au jertfit pentru a le apăra.

Astăzi, în zi de sărbătoare, se cuvine dar să amintesc despre eroii din trecutul cel mai departat. Nu me țin de acei cari au numai un *Vae victis* pentru cei învinși, ci pe aceștia adese îi cred mai vrednici de tota lauda.

Noi ne mândrim mult că ne tragem din Romanii cei învingători: să nu uităm însă nici odată pe Dacii cei învinși, cari, murind o moarte vitejească, au acoperit pământul acestei țări cu cununi neperitóre.

M'am încercat să rădíc din mormântul uitării ființele mărețe ale acestor luptători, pentru a întări inimile și a înălța cugetările noastre.

Nemul nostru a stat totdeauna ca o stâncă, menită a sparge grelele valuri ale popoarelor ce se rostogoliau unele peste altele. Adese i-au trecut valurile peste cap, dar tot atât de adese ne-am înălțat capul iarăși cu mandrie, botezat pentru lupte noue și pentru răbdare vitejească.

Vreau să cânt astăzi pe eroii, cari renasc necontentit din holdele noastre aurii; și cu tote că sunt numai un mic lăutar, voida cântecului meu un vers, care să umple inima voastră de bucurie.

S O L A.

Noptea, la lumina lunii, umblă rătăcind pe malul Dunării, în sus și în jos, mărețea arătare a unei feciore. Ea mănile-ș trange, în ape intră până la brâu. Ea caută un vad, să trecă dincolo, și cu glas se vaetă: — »Dar nu vedeți? Din cea din urmă bătaie s'am luat pe cel din urmă ostaș! Trebuie să trec dincolo! O valuri spumegătoare! Lăsați s'așed dincolo, sta adăpost de furia vrăjmașului, pe cel din urmă ostaș! Lăsați să trecă dincolo mireasa! Arătați-mi vadul, ca să nu vęd ostirile romane călcând în picioare pe mortul meu! Lasă-me, Dunăre, să trec prin ale tale însângerate valuri!»

Astfel se vaetă feciorea totă noptea cea lungă și mănile-și trange: iar valurile Dunării trec fără nctare, puternice și nemiloșe, la lumina lunii, care privește a morților cadere ș-a morților mulțime.

* Citită de augusta autóre în ședința solemnă jubilară a Academiei române la 1/13 aprilie 1891.

La stat ședeau frunții eroi ai Daciei, în adâncă tăcere, precum se cuvine celor voinei și tari de inima. Cel mai în vârstă în jos se uită incremenit, ș-aruncă o penă de vultur. Un suspin se rădică din peptul tuturor, ca vântul care scutura verfurile într-o pădure de stejar. Pena dicese: »Romanii vin!». Cel mai tânăr în stat sta rezemat pe scutul seu. Ochii îi schinteiau: dar fruntea lui cea albă era încrețită de aspre cugetări, și de rezultarea-i dese ptelele îi negre ca pena corbului se mișcau mereu pe umerii lui. El luă o trunță de rogoz și o asvêri lângă pena de vultur, stringându-și buzele cu dispreț. Voia să dicsă: »Frunța de rogoz sunt Romanii, căci ei sunt vorbăreți!». Dar cel bătrân, arătând spre Dunăre, ce în razele sôrelui strălucia printre trunchii uriași, luă urtorul cu apă, vêrsa din el mai înteu o picătură, în urmă o stropitură, pe urma toată apă, revêrsându-se ca un riu întreg, care sparge și stânci și dealuri, strică și distruge câmpii și păduri, creșce și creșce necontentit, nutrit de afe laturalnice și de ploii neincetate. Și un suspin se rădică iarăși din peptul tuturor!

În stêrșit glasul bătrânului se aude: »Putem să stăm împotriva?». Iar cel mai tânăr șopti: — »Sola!». Și precum în pădure ploia începe a picura lin, și cu încetul se îndeseșce de străbate peste tot locul ca un riu, astfel șoptele se întêtiră în gura bărbaților, cari sta la stat. Toți întrebau: — »Sola! Nu te temi?». Toți întrebau: »Nando! Ce te face atât de îndrăzneț? Ore și s'a jurat ea să-ți fie mireasă?». Capul tânêrului ostaș i se plecă pe peptu-i: »Ea s'a jurat să-și alêgă cine să i fie soț, numai după a treia bătaie. Nerăbdător aștept a treia bătaie.». Bătrânul din stat elătina capul plin de ingrijire, și așed lângă pena de vultur o pêtre. Atunci cu toți strigară într'un glas: »Arătare! Nu! încă stă țera Dacilor în picioare! și lung timp va mai trăi poporul nostru, decă vom ține pept cu Romanii, până când o lecioră nu-și va fi luat de bărbat pe un mort.

La revêrsatul dorilor scîpeșce peste ape jocul mut al musculițelor răsăfate. Cu aripi îndrăsnete ele ating valurile line, pe când în sus se asvêre peșcele cu solzii lucitori. Și pe maluri scîpeșce ale bărbaților arme. Feciorele le spêla de sânge și cu cântari le ureză noue isbândiri. Sola prinde în scut lumina sôrelui și rașele strălucitóre ce ies dintr'ensul ea le trimite să lumineze întunecimile pădurei, de se înspăimânteză cântăreții din ea; iar terul luciu îi oglindeșce lața ganditoare, de n'ai crede că-i o gingașe lețiță, ci una din țeștele destinului, ucigătoare de eroi. Genele-i nu scîpesc în rașele vii ale sôrelui, mana ei

nu tremură când atinge sângele de pe sabie și lance. Dar în zădărnicele fetelor nici șoapte nu se aud, nici vorbe de taină duioase. Grave și serioase, ca tinere preotese, ele își implinesc datoria, adânc cugetând la vrednicia lor.

Sorele este în crucea amiezii și vînt rumenește obrăzii frumoși ai Soiei. O picătură scanteitoare pică de pe fruntea ei albă ca omătul, și atinge pîrul cel negru și creț, ce gingaș o împrejmuiește. Dar feciō-rele nu se uită și nu iau sîma. Ele spîlă armele eroi-lor, ca să stea chiar în prîjma sōrelui, și versul lor lin se aude. Cîntecul lor străbate spre rîul cel mare, care-l primește cu jale și-l repede în depărtare pe latele lui talazuri, acolo unde stă armă lângă armă.

„Dulce rîu! mîrget rîu! cu pletele lungi și moi, în vis eu ți-am vădut lăptura, în chip de ostaș, în-cungurată de ceta ți.

„Te-ai rădicat cu lancea și-ai mers la luptă mare, la luptă de bărbați. Vis reu e visul meu, căci a-mîntit și el!

„Nici că mai străjuiești, nici că mai stai în prîj-ma celor ce dau năvală. Brațul meu stă împotriva; dar tu, riule, ajută roitul lor să împedecăm!

„Ore vrei să fii fricos, să-ți dîc neinimos? Sco-lă-te! Rădică-te! Inghite-ne în pace.

„Rostogolește-te fără simțire peste trupurile ce în giulgiuri înveșcești, precum înghiți strigătele și -porți îndoielele noastre.

Pădurea aude a pașilor tropot, ea se gîndi: — e cîntecul vijeliei; și 'ntrebă ca pe un vechiu cunoscut: — de unde vii așa în gōna mare?

Al strigatelor vuet ajunge până 'n rîu. Acesta 'n veselte îl duce înainte, și întrebă și el: E astăzi serbătoare în pădurea adăncă? Sunetul cunosce: dar ce serbați vbi ore?

Și ca oțelul ce resună, se sdrobi strigatul de stîncă. Credea că inimele cumplit vor bate 'n peptu-ri și cugetări adânci frunțile vor brăzdă, dar el stă amenințînd și certînd: ce bate așa năvalnic inima în pepturile vōstre?

Nu era lurtuna, nu era nici cîntarea de serbătore, nu era nici bătăia inimii noastre. Răsunat-a puternic, isbit în scutul nostru, scutul sorții, care s'a sdrobit.

Și 'n rîu și în pădure tōte-s în tăcere, stîncă ea ensă-ș vuetul restrînge, până ce 'ntrebăm, apăsât și greu: „O sōrtă! Ce ceri dela noi?”

Până cînd luna nu va fi din cer cu vuet asvêr-lită, și nu va pică jos pe pămînt — nu perim.

Până cînd stetele nu vor trece, unele după al-tele, și sōrele a lor suflet nu va sūge — nu perim!

Până cînd papura pîr de feciōră nu va răpi, legîndu-l ca cuibul pe cap ușor așețat — nu perim!

Până cînd bărbatul degetele-și simte tremurînd c'ating draga lui iubită, până cînd pîriul cu mîndrie alergă prin ogore multe și-al holdelor tremăt duios el ascultă — nu perim!

Până cînd iepete sirepe peste cîmpii vor sbură, legîndănohetele eroilor noștri — nu perim!

Până cînd apă din petră n'a curge, florile tōte 'n sâbii sîngerōse nu se vor schimbă, femeile nu vor mai ride cu bucurie cînd dinainte-le trec cele cu dulci nadejdi — noi nu ne stingem!

Până cînd pădurea nu va sta 'n mirare de pro-pria-i frumusețe și pămîntul nu va dîce, desbiă șoptind: — nu mai am loc pentru nici un mormînt! — nu perim!

Ce s'aude 'n cea pădure? Ea răsună 'n adâncimi de tropote sute, de tropote mii, de bărbați și de

cal, de zăngănitul armelor. Feciōrele 'n mirare se ră-dică 'n sus și ochii ațintesc. Pădurea-i desertă caț ochiul pîtrunde: dorm chiar pasărele de zădulul dîlei. Dar sunetul straniu inabușit s'apropie, și legate de dînsul, nevêdute, misteriose cete: până ce Sola mută și palidă, ca și albul ei veșment, brațul nu-și rădică și dincolo arată spre malul drept al Dunărei. Pulbere ca dela sute de turme spre cer se înalță, în ea se vede scanteind, terul dela coifuri și din veri de lînci, ce-apar de-odată și iute iar dispar, ca fulgerul în norii cei negri și plini de stricătoare grindină. Pă-durea răsună mai tare și mai slab de acei cari, pe cela mal, de pe 'nălțimi spre rîu, mulți și nenumê-rați, cumplit înainteză. Și fără trăgănare se pun la ciocănit, se pun la lăurit, la focuri alburii în mieșul dîlei, se pun să 'ntindă pod de lunturi imbinate. O di a trecut numai și totul e sîerșit.

Stau armele strînse 'n mînunchiuri amenința-tore, spre cer înțepenite: lar cetele tot vin și se rostogolesc. Pe cela mal al Dunării, dealuri, șesuri, pă-duri, se par tōte că se mișcă, se par tōte a 'na-intă spre rîu, în jos, ca albia să i-o astupe. Toți — Sola și feciōrele privesc în tăcere peira ce vine. Stă feciōra nemîșcată, cu mîna umbrînd ochiul sprincenat. Inima-i era împetrită de spaima pu-terii ce dincolo se reversă spre podul întins, ca lăcuste de care nimic nu te apêră, pe care nici ape nici arme nu le opreșce, care cu propriile lor tru-puri poduri întind, jertfind din a lor mulțime acele ce ênșile sdrobesc, spre a preface 'n pustiu gol, pă-dure și cîmpie.

Sōrele apune. Liniștit și pacinic lunecă și trec valurile aurii. Iar dincolo pe mal lînci și scuturi lu-cesc însangerate de focul viu al sōrelui. Chiar pul-berea ce se rădică din dealuri și din vâi ca lum des și înalțat, chiar pulberea roseșce, și 'ntreg cerul stă în foc, c'atunci cînd pāduri aprinse, de flacări se inghit. Dar vine umbra albăstrie și 'necet, pe nesim-țite, ea se 'ntinde peste tōte: e stegul ce se plecă, cînd ziua e perdută și ôstea e invinsă. Sola stă și numêră locurile ce scanteiază, dor ar iscodi a vrăj-mașilor putere. Ea stă și numêră, până ce-o letiță semn îi face, că ostașii așteptă, armele să rădice de pe năsiposul mal. Atunci Sola se trezeșce și pașii ei întorce.

Nando de mult sta în așteptare, în dos de ar-bore. El nu se uită nici la Romani, nici la podul lor, nici la primejdia ce pe toți amenință. Ochiul lui e ațintit spre armele sale. Le va fi spêlat Sola, le va fi atins ea pe dîensele cele din urmă, le va fi ținut ea încă în mînile ei cîț de puțin după ce le spê-lase. El repede s'asvêrie asupra lor, pășind pe urmele calde încă de gingașul picior al Soiei.

Dar Sola înainteză rece, ca zăpeșile ce pe ver-furi de înalți munți nu se topecs nici de căldura sō-rei din luna lui cuptor. Ea nici că se întorce. O-dată numai ea brațele-și rădică, în creșcet și le pune, și ierăș în liniște înainte pășeșce. Ea este ca a ne-gurilor lăptură, de adierea serii împinsă încet și lin.

Nando stringe cu tîrie lancea la peptu-i, sărută scutul cel credincios, ca și cum ar șei că intr'ensul ea lața și-a ogîndit, ca și cum i-ar cere chipul să-i păstreze.

Roșitus'a Dunărea, — se pîrea că valuri de sânge se reversă din ea. Plînă-i de trupuri, — se pîrea că chiar valurile ei au murit. Plînă-i de arbori, — se pîrea că tōte pādurile s'au plecat înaintea to-porului. Iar giur împregiur aerul tremură de țipete și rașele sōrelui se clătînă. Podul stă încă și trece peste dînsul pedestrime și călărime, indesite ca fur-nicile călătōre.

A Dacilor oste-i zdrobită, imprăsciată. În păduri ea se strînge din nou în tăcere, ca o stîncă de granit. Pe Nando îl aduc pe crengi: din multe rîni ei sîngeră. Sola sta în picioare, apucă în mîni valurile ei de pîr, și lîr a vorbi, de trei ori cu dînele peptul își bate. Nando, de dureri invins, ochii închide și ostașii plini de jale capetele plecă.

Adunată stă a Dacilor oste și ranele s'vindecate. Iar Sola-ș taie pîrul cel negru și lung. Sus îl legă la vîrfurile lancei lui Nando, se fâlțea ca o flamură de vînturi mișcată, de sîrle lăuminate. Acesta dicea: «Vei fi condus spre glorie și biruință.» Și 'n adevăr biruința și gloria în partea Dacilor se dăduse. Romanii sta înfrînți. Strălucind de veselie, Nando vine spre Sola, plin de putere, ager de tot, el care minuni făcuse, în mîni cu flamura din mîna ei primită: — «Sola! Ore astași vrednic sînt de tine?»

Ea inse rădăci mîna și 'n tăcere trei degete-i arată. Se mișcă mulțimea. Eroii s'asvîrî în prețma ei. Femeile cer Sola să se 'nduplece. Bêtrîni o incungiuură, rugînd ș-amenințînd. Toți se strîng în giurul fetei. Dar ea-și scutură pîrul cel des, care-i incungiuură capul ca o cîmă de leu, de lumini aurii străbătută: — «După a treia bătălie! Atunci voi alege!» —

Astfel vorbi, cu glas rece. Se 'ntorce apoi cu mîndrie și 'n a cortului intunecime dispăre.

A treia bătălie! Întră 'n țeră a Romanilor puteri covârșitoare. Întră și se revîrsă ca apele umfate ce năvălesc cu sloii de ghêtă. Întră și lupta se incinge, precum vijelia în păduri turbéză, copaci scoțînd cu rădăcini adînci, turnîndu-i la pămînt. Dacii stau neclintîți. Dar totul e pierdut! Nando e neamenat. Flamura lui, în sânge adăpată din vîrfurile lancei cade ca muschiul de pe brad: iar peptu-i stă deschis de o lovitură grea, din care sîngele-i curge 'n giroie terbiți. Nando cade la pămînt și tot încă se apără cu paloșul rădicat. «O Sola, vino! șoptesc fără putere a lui buze ofilite, ce sîmînă cu florile ce de pe arbore tremurînd se scutură în pulbere.» «Sola, vino!» Ea inse stă în vultorea luptei, vede flamura, vede cum ea se plecă, ș-aude ostașii, de mîrte amenințați, strigînd cu toți — «Sola!» Ea rîndurile desparte cu brațele ei albe și spre Nando privește, care la pămînt jos sufletul își da.

Cea din urmă suflare din peptul lui ieșise, și ochii lui de abia se 'nchise în ultima-i ochire de dragoste și de credință. Ea ingenunchea lângă trupul fără suflet, îi ia mîna slăbită din care abia acum paloșul cade, și strigă 'n imbulzela luptei celei mari: — «Acesta este a treia și de bătălie! și acesta-i mirele meu!» — Eroii cu spaimă și impetriti aud grîznicul cuvînt. Se rădică inse îndată un strigăt și un tipet, ca tunetele ce se 'ndesă în stînci adînci: «Sîntem ș-pierduți! Arătarea-i adevăr! Feciōra-i de vină! Ea ș-a plătescă! Nici unul din noi să nu mai remăe, dar slata și ea, care mîrtea a adus, și ea să pără!»

Cu mîna ei în mîna lui Nando, cu inimă tare și vesel suria, lîr a clipi din ochi, ea mîrtea primește dela ai sei. Iar ostașii toți s'asvîrî în navală și șecerati sînt toți, ca spicele ce cad fără glas și lără jale. Din al Dacilor uriaș popor nimic n'a mai ramas. Imprăsciate zăceau pe pămînt tot trupuri ne-insuflete. Se asvîrîse 'n bătălia cruntă și femeile tôte, spre a nu remăne pradă ostașilor Romani, ele, cari cu mîndrie eroilor da semnul de dînșii așteptat.

Nôptea, la lumina lunei, umbliă rătăcind pe malul Dunărei: în sus și în jos, mărta arătare a unei feciōre. Ea mînilor și frînge, în ape intră până la brâu. Ea caută un vad, să trecă dincolo și cu glas

se vaetă — «Dar nu vedeți? Din cea din urmă bătălie am luat pe cel din urmă ostaș! Trebuie să trec dincolo! O valuri spumegătoare! Lasați să trec, ș-așez dincolo la adăpost de furia vrăjmașului, pe cel din urmă ostaș! Lasați ca dincolo mireasa să trecă!» «Arătați-mi vadul ca să nu vă ved oștirile romane, cînd în picioare pe mortul meu! Lasă-me, Dunăre, să trec prin ale tale însîngerate valuri!»

Astfel se vaetă feciōra tōtă nôptea cea lungă și mînilor și frînge. Dar ale Dunărei valuri mărte curg ne'ncetat, puternic, nemilose, la lumina lunei, care a privit a Dacilor stîrșit ș-a morților mulțime!

Dedicația.

Flutar alintat pe florea tinereții ferice,
Adăpînd cu dulcea-i rouă visurile-ți aurite,
Nu fugi de îngănarea vîntului, ce te-a atins,
Ci ascultă cum un șopot de iubire izvorește
Din adîncul apei clare, ce un suflet stăpînește,
Suflet sbucinat de dorul dorului teu necuprîns.

Ochii tei, ce doi luciferi răsăriți în faptul serii,
Vîrsă doue rîuri sînte din izvorele durerii,
Ce se nașce, cînd iubirea-inima n'a șăgetat;
Adîncimea lor ascunde lumea visurilor tale
Cu gîndiri neprihănite, cu zimbiri de dor și jale,
Cînd oftezi după trecutul de veșă îngropat!

Lasă rața lor, iubito, sufletul să mi-l străbătă;
Stropii lor să-mi recorească inima invăpîiată.
Să lucescă pe-al vieții cîmp, ca bobu de rubin;
Grînga ruptă să 'nvieze, să 'nvieze fericea,
Să se 'ntorcă într-o clipă zimbitoră nemurirea
Și 'n adîncul lor albastru să citească al meu destin!

O, de-aș fi, baremi pe-o clipă, curcubeu, ce arcuiește
Holta cerului ce 'n lacrimi după sîrle se șoptește,
Te-aș intinde cu iubire auritele colori.
Să-ți gătești din ele haina de mirisă fericită,
D'albă ca un erin la față, spre altar pășind smerită,
Strălucirea ta să 'ntreacă fața sînteii aurori!

Sore, dec'aș fi atunci, scobori-măș cu grăbire,
Să te 'nalți în locu-mi, dragă, cu mai multă strălucire,
Scoborînd aș da poruncă stelelor din infinit
În cununa sa 'mplătescă rața lor tremurătoare,
Iar pe frunte-ți ș-o anine luna, pururi gînditoare,
Să privesc la tine veclie, cu dor lung, nemărginit...

Rața strălucirii tale mi-ar topi a iernu ghiță,
Ce-o cuprinde fără nîlă vesteșita mea vieță
Și din somnul greu trezi-m'ai; iar nemistatul loc,
Ar schimbă în vecinicia clipa dragostii de-acuma;
De boborul fericii nu ș-ar mai atinge bruma;
Am fi domni peste dureri și stăpîni peste noroc!

Străcură-ș-ar fericele casurile de plăcere,
Ce mi-ar respăli de-a rîndul anii rodnici de durere
Și cu frunțile 'nvelite 'n rața visului șerîn
Ni-am deschide cale vieții printre florile cîmpiei,
Ce ascund în al lor simbel taina nemuravăției.
Ele te-ar numi crîșină...

Vai, dar ș-auți un suspin?!

Da!... Eu nu-s nimic din totul, ce în minte se cere,
Nu-s decât o slabă umbră a dorințelor eterne.

Umbră, ce-i ascunsă 'n taina unui vis neisprăvit,
Umbră, care se lățește dup'a sorei lumină,
Sore, ce lucește 'n ochii și în lața ta senină,
Sore cu zimbiri curate, ce m'au prins și m'au robit!

Sighetin, 1891.

Traian H. Pop.

Firicel Petru.

— Poveste. —

Ce'n unui biet om păcătos i muri muerea, și fiind că avusese ea un copil cu numele Petru, care remase micuț, se hotări ca pentru susținerea gospodăriei și pentru îngrigirea de micuțul Petru să se pro'nsore. Plecă în pește, căc'o ușe, de-a chide doue și în urmă în un colț de sat la spațele lui Dumneșeu, dă peste o muere remasă văduvă cu trei lete. Se înțeleg omenește și se invoesc amândoi, ca nu numai ei, ci cu ea să aducă și cele trei lete, ca așa împreună să crească cu Petru ca frați.

Și trăiră la olaltă un vec de vreme, copiii se crecuse cam cu chin, cu necaz și imbucau toți din o turtă ce o făcea găzduța Sanda — de câte ori făcea malai — pe cărbuni. Dragostea inse pentru copii de doue loze nu tinu mult la Sanda, ca la ori care mășcione. Ea îndată ce află cu deameruntul roșul casii, după ce gospodăria ajunsese desevertit în mânie ei și pe bietul bărbat îl făcu obelă și-l puse sub picior. Petru de și încă mic, totuș de cele mai multe ori la mâncare fu deschilinit de surori și îndopat cu mîncări mult mai rele și stricăcioase.

Așa prin necaz și amar crescū și el și când socotia mășcionea că ar fi bun de întrebuințat câte la ceva, se puse în capul bărbatului, și șcii ține tōcā, ca să-l trimită peste și cu bōia pășune ca dor, și-acea ea n'o să mănānce mănācarea dealeci. Bărbatu cum li bărbatu se aplecă și mai ales la vorbele a doua muere, și se invoesc de să trimită pe Petru cu vitele la pășcōtore.

În fiecare și-l sculă pe bietul copil de nopte i da sbiciu 'n mână și traista la gāt și hait! Sbiциul de abătut boii, iar traista pentru turta cōptă din cenușă din vatra luminii și pe lângă ea nici o scaramură de ceva.

Plecă bietul Petru și când ajunsese cu boii pe unde socotia că erba este mai bună se aședū jos și fiind că-i erā fōme, bagă mână 'n traistă și scote turta de cenușă. Dar se 'nțelege, că o scōte numai să se uite la ea, căci a mușcă din ea nu-i erā iertat, pentru că mășcōia când i-o dete, i porunci aspru că iarăș așa intrégă să o aducă și să nu cuteze a gustă măcar din ea, căci altcum cu ea față să nu dee.

Și Petru pe cât de lud, el șcicia că acēta ce înșemnă. Se pune și începe a plānge și plānge. Dōmne de se scuturā cămașa pe el și de l'ai fi vĕđut inima și rar fi rupt. Și plānge copilu de diminēta până că-tră amēd cu atāta jel, cu atāta durere, de gāndiai Dōmne se prăpădeșce. Când pe la amēd unul cu numele 'Barna' se apropie cu sînlă și durere de el și-l intrēblă că ce a pătīt. Ca veđi Dōmne și boii-l compatimiau.

— Dar cum să nu plāng, dice el, căci când mășcōinea astā dimiņetā m'a trimis cu voi la pășune, mi-a pus o turtă făcută din cenușă și asta mi-a spus ca să o aduc iarăș intrégă acas, căci altcum cu ea față să nu dau.

— Nu plānge dragū gazdā, i dīse Barna, căci decā este vorba numai de mănācare eu îți voi purtā de grijā, ia numai cornul meu cel drept și te uitā

odatā în el și ce vei potti aceea îți va da Dumneđeu de mănācare.

Barna aplecă capu și Petru luāndu-i cornu se uitā odatā 'n el și se fiți vĕđut Dōmne minunea, cum naintea lui Petru se intīnse o mesā plīnă de mănācări și beuturi de să nu te mai despartī de ele.

Petru mănācă și beū bine, se uitā de nou în corn și iarăș ca prin minune se perdurā tōte.

De cu sērā când sorele erā de un om aproape de scāpātat Petru plecā cu boii acas. Când intrā în sat, unde aflā o grāmādă de copii, mai șede, mai ascultā minciunile copiilor până ce boii s'au îndepārțat, apoi plecā alergānd după ei, până ce-i ajunge. Iar mai aflā alți prieteni se mai jōcă și așa ajunge acasā. Acasā când intrā în curte, începe a fluera, a cāntā, șcii ca copiii, până ce dā pas cu nana Sanda, apoi își perde deloc tot curagiul. Când intrā în casā, Sanda îndată i ia traista dela grumaz și cautā în ea nu cumva copilul va fi gustat din turtā, ca să aibā de ce să-l batā.

Mare i-a lost inse mirarea, când vĕđu că turtā e intrĕgā, iar Petru vine cāntānd și flueraud de pe țarinā. Nu dīse inse nimic și sērā cu nopteā trecū.

Māne și Petru plecā iar cu boii, mășcōinea iar i pune turta în traistă și-i spune iar, că cu ea începutā să nu vinā acas.

Se duce Petru, dar când ajunge la pășune, ar mănācā, dar mănācā decā ai ce și de unde! Și Petru se pune de nou pe plāns, de gāndeșci se bagō 'n pāmēt. Dar lui Barna făcēndu-se milă de el i spune ca să facā iar ca ieri.

Face Petru odatā, face de doue ori și așa ține ca vre o sĕptēmānā. Dar când mănāci și bei bine, treub că-ți și merge bine și la față te cunoșci. Așā și Petru, în loc să slābescā și cu vreme să morā după socotīnța și dorīnța găzduței Sanda, el prinde fire, se face din și în și tot mai chipes și mai rumen. Asta dela o vreme nu mīrosiā bine Sandei și cum începū a bānuț pe āst copil. Hotāreșce deci ca în diua urmātōre să trimitā în ascuns pe una din lete ca să-l păzescā, că dela cine și ce mănācā. O și trimite pe cea mai mare, că dor în ea are mai bună nādejde și fata se pitulā în un tufiș aproape de Petru. Dar Petru îndată o ochescē și începe a fi trist, pentru că șcicia că acēta bāgāndu-i de sēmā toți pașii și mișcările lui, va trebui în diua aceea să fomezce, cu deosebire când gāndia la mășcōinea al cārei plan li ista. Și-i trist și sușcāe bietul Petru, încāt boul bāgāndu-l de sēmā, îl māngāe să nu se tēmā, căci are el ac pentru cārpirea cojocului mișelnic al Sandei. I spune adecā lui Petru, ca să cheme pe soru-sa la el, ea va adormi și atunci el țārā fricā pōta să mănāce ca și în dīlele de mai nainte. Făcū asta și lu bun. Sērā Sanda așteptā cu rete, că cine șcice ce mīnuni o să-i spunā fata că a făcut Petru. Dar se îngelā amar, căci când intrēblā fata ce a făcut și mănācat Petru, ea-i respunde «pașce cu boii». Și n'o fi vĕđut Dōmne pe Sanda cum scrāșniā cu dīnții, de gāndiai că tae fer cu ei. Se hotāri darā ca māne de să trimitā fata mijlocinā, că aia dōr o fi mai grijōsā și va bāgā mai bine de sēmā. Dar înzādar, căci când fata vine sērā acas spune mumanī-sa iar că Petru «pașce cu boii».

Ce să facā Sanda? O să trimitā și pe cea mai micā, că dōr aia o vedē mai bine, că are 4 ochi. Căci, să ve spus dvōatre, fata cea mai micā avea încă deia nāșcere 4 ochi, doi la locul lor și doi în cĕfā.

O trimite, cum dīsei, Sanda și pe ea, dar lui Petru deū i fu pe grijā și o vĕđū și pe ea, iar o chemā la el și face ca cu celelalte, dar o adōrme numai de doi ochi, iar doi romān deschiși pe cari

NANI, NANI, COPILAŞ.

Petru nu-i bâga de seamă. După aceea ia cornu dela bou, se uită iar în el și de loc i se întinde măsă cu mâncări și beuturi ca la curtea imperătescă.

Fata, se înțelege, cu cei doi ochi deschiși vedu toate și s'era povestește tot mămăni-sa.

Sanda la auzul acestora se face foc și pară, umblă prin casă ca turbată și nu știe de ciudă și necaz ce să facă. L'ar fi sugrumat pe bietul copil, de eră cu el singură.

Dar șefi cum fi dîsa: dracu nu dörme ci, umblă să-și facă și tot locul pe voe. Sanda începe a face feluri de feluri de planuri cum să prăpădescă pe afurisitu ala de bou; i pică 'n minte, că mai bine ar fi să se facă betegă și să nu se ridice din pat pân ce bărbatu nu-i va da să mănânce carne din Barna. Cum se hotări și făcu. Se pune în pat și-i betegă astăzi și-i reu mîne, aduce bietu om lécuri și vrăjitorii din toate părțile, dar toate înzădar, Sanda nu se zvidue.

Dela o vreme vedend bietul om, că nu mai are ce să i facă și fiindu-i frică, că găzdărița Sanda își dă pelea popii, o întrebă, o'mbie cu de toate și că ce ar dori și pofti ca să-i facă, că dör din aia i o trece.

— Nu cred bărbate, că-mi altu lécu, — dîse Sanda, — din altă ceva, decăt decă aș mănca măcar numai o pecinioră din carnea lui Barna, tae-l tu și-mi dă cãta carne, căci eu simt că 'm'oi însănătoșă.

(Incheierea va urmã.)

Aurel Iana.

Pianul Bertei.

Comedie cu cãntece într'un act, de *Beriece* și *Lavin*.

(Incheiere.)

Berta. Fără sprigin, fără prieteni, singur pe lume! Cum ai făcut să poți căpătã un asemenea talent ce ved că-l posezi?

Franț. O Dömnē! am învățat a cãntã ascultãnd cãnturile pasãrelelor! Am învățat armonia auzind suflarea vântului, și m'am deprins cu sculpurã, admirãnd niște mãni ca ale d'tale!... În slêrsit am devenit artist, cum devine cineva amorezat... la noi.

Berta. Și cum devine cineva amorezat... la dvöstrã!

Franț. (Privind-o.) Cum vezi...

Berta. Dle Franț!...

Franț. (De odatã.) Dömnē! cât e de seninã astã trunte, și cât de dulci sũnt acești ochi!

Berta. (Sculãndu-se.) Dle!... voi chemã pe Iulia.

Franț. (Sculãndu-se și trecẽnd nr. 1) Și pentru ce dnã? pentru un pëcãtos compliment... Dar a Dömnē! în fiecare zi câte nu se die de feciöra lui Raphael, și ele nu chem pe Iulia pentru atãta lucru!

Berta. (Ridẽnd.) Ascultã dle Franț, te rog... încercã-te a vorbi ca tötã lumea.

Franț. Dar tocmai asta fac și eu... öre tötã lumea nu-ți spune dnã, cã ești adorabilã?... (Berta întinde mânia spre cloșetel.) Iertare, ve rog...

Berta. Bine, dar ie sãma!

Franț. Se vorbește ca tötã lumea!... e lucru lörte nedumerit!... Voiesci sã vorbim despre politicã?

Berta. O nu... dl marchiz, moșul meu, nu face decăt asta...

Franț. Sã vorbim despre ultima predicã a abatelui...

Berta. Mulțumesc... mãtușã inea m'a învățat-o pe de rost!

Franț. Atunci... sã vorbim despre creșterea și educațiunea cailor, a cãnilor, a buldogilor, a cuoșilor...

Berta. Ba, ba, ba!... Dl de Nervil... (Se oprește rușinatã.)

Franț. Cum? dl de Nervil nu-ți vorbește nici odatã despre altceva?... Eram sigur... Ei bine, trebuie sã fie lörte vesel!...

Berta. (Cam supãratã) Te rog...

Franț. Nu-i așã, dnã, cã dl de Nervil ve plicteșce?

Berta. Dar domnule Franț!

Franț. O! puteți s'oi märturisiti fără sfielã inaintea mea... căci el me plicteșce și pe mine mult, cu tötã cã nici nu-l cunosc!

Berta. Aneã odatã...

Franț. Iertã-me dnã... de o mie de ori iertare... dar trebuie ca sã vorbeșce ceva! și când me gândese la d'ta, așã de bunã, așã de frumoșã, așã de artistã în slêrsit... sã iai de bărbat pe acest om=cal...

Berta. (Förte atinsã.) Ah! domnule!...

Franț. Iertare! voiam sã dic pe acest centaur!

Berta. (Suride aparte.)

Franț. (Animãndu-se.) D'ta, soția lui!... nu, nu, e cu neputințã!

Berta. Dar d'ta nu ai mințile întregi!

Franț. Dar dnã, d'ta nu știi cã, cu dl de Nervil vei suferi de splin s'oi ipohondrie opt zile pe fiecare sãptãmãnã... Dl de Nervil e un Englez!... De țã va spune cã te iubeșce, îți va spune-o pe englizeșce! Are sã te facã sã mănãnci jeibilut-sup și brid-sos. Are sã te inee cu kipșees, cu Landskep și cu Quarterly reviews. Are sã-și petrecã viețã în grajdurile sale — model, în mijlocul ogarilor seu a buldogilor! Tötã ziua are sã fie ocupat cu dare de purgative jocheilor sei, pentru ai face sã-și pierdã vr'o douespredece line din greutatea lor... Va preferi inaintea d'tale pe cea tütã iepã de rasã seu oricare hãrmasar ce ar fi în stare sã sarã o stavilã de șese pieiöre, și — își va arunca creerii în aer în ziua în care Margareta seu Rosalba se va lãsã a fi întrecutã cu un pas mãcar.

Berta. (Suridẽnd.) Ce-i dreptul, die, ești pre amu-sant, și rid, priveșce-me, din tötã inima!

Franț. Ițiđi dömnã? ei bine, eu, nu șetu ce simțese apröpe de d'ta, dar ved cã inima-mi se sbate, ea și când o amintire...

Berta. (Förte rece.) Dle Franț, cãntã-mi una din acele romanse pe cari le eșecuți așã de bine...

Franț. Fie, dömnã, voi cãntã. (Aparte.) Tot atãta-mi face! (Cãntãnd.)

Berto, me crede, de cerul țã dat

Vocea sa dulce cum o posezi,

Cu dënșã trebur sã alinezi

Inima celui ce 'ngenunchezi

Cu ai teu zimbet drag, furișat!

Berta. (Emoționatã.) Dle, e förte reu aceea ce d'tu faci!

Franț. Mi-ai ordonat sã cãnt...

Berta. Ei bine, acum te opreșce. Acele cuvinte pröste, ridicule... și aria este prë urtã.

Franț. (Cu fricã.) Eu am compus-o.

Berta. Plã-cã! te rog.

Franț. Dömnã, te am ofensat, — iertã-me... me cãiesc förte... dar te iubeșce!

Berta. (Sever.) Dle!

Franț. Al de asta nu me cãiesc, de sigur.

Berta. Destul, dle...

Franț. Voiesci sã mai cãnt?

Berta. Nu.

Franț. Al doilea cuplet?

Berta. (Emoționatã.) Nu...

Frant. De nu-ți va plăce, atunci nu voi mai cânta pe al treilea! (Cântă.)

Berto, me crede, de cerul ți-a dat,
Gingașul suflet ce îl posezi,
E ca 'n tăcere tu să-l păstrezi.
Ș-apoi tainic să-l incredințezi
Celui ce amoru-ți va fi probat!

(Berta emoționată se depărtează puțin)

Frant. Berto!

Berta. Dle, nu me mai numi astfel, nici odată, m'auzi! Eu nu sînt stăpână pe mine... Eu am promis...

Frant. O promisiune se poate rumpe...

Berta. Dle Frant, uită această seră... uită-me...

Frant. Să te uit!... O! nu mai pot!... Căci acum, când te priveșc, când te ascult cu mai multă luare aminte... îmi pot da seamă de ceea ce simțiam mai adîniorea: dta, îmi reamîntești fermecătoreia nălcuire ce mi s'a arătat cu mult timp înainte... E talia sa, vocea sa, ea însăși... Și cu toate aceste ești dta...

Berta. (Emoționată fără voia ei.) Și unde ai vădit această nălcuire?

Frant. În munte...

Berta. În munte?

Frant. Da, ce-i dreptul, nu-ți spuseseam, am fost început istorisirea mea de pe la sfîrșit... Dnă, sînt breton, și dintr-o provincie săracă... Cornovalia.

Berta. Cum?

Frant. Intr'o seră, cântam, privind nourii, după obiceiul meu, și cîntecul meu călăuzi spre mine o femeie tîneră îmbrăcată ca o mireasă bogată din satul Batz. Ea se rătăcise și veni să-mi ceră adăpost pentru o noapte; i-am dat coliba mea, și am veghiat la ușă, căci nu mai voiam să intelnesc privirea nici a unei femei!

Berta. Pentru ce?

Frant. Pentru că iubisem odată, și logodnica mea a plecat într'o bună dimineață, cu nepusu'nmesă, cu un orecare cuconas, care o prefăcu mai întei într-o lută perdută, apoi într'o baletistă la Operă. În Bretania, ea se numia Maria, la Academia de musică, ea se numește astăzi Angelina...

Berta. (Din ce în ce mai emoționată.) Și acea femeie, care a petrecut noaptea în coliba dta?

Frant. Ei bine, a plecat și ea de-asemena... dar am ceva dela dînsa... ceva ce a pierdut pe cînd dormia, pe patul meu de papură...

Berta. Ce anume?

Frant. Acest juvaer... (Îl dă), acest mic cercel.

Berta. (Aparte.) O da, el e!

Frant. (Vesel.) Nici odată nu m'am despărțit de el; și totuși, acum venit aici, tocmai din Bretania, pe jos, cerșind pâinea... Dta știi restul, dnă; în cinci ani, am învățat totul ce o căpătîină de Breton ca a mea nu știea, și am ajuns un compositor foarte cîntat; caștig douăzeci de mii de franci pe an, și editorul meu domicillează în strada Viviena... și, în parentez, nobila strada Viviena (Ridend.) N'a voit nici odată să editeze romanța tînerului păstor din Cornovalia (Cîntînd.)

Cîntă tu privighitōre,

Decă sufletul ți-i lin,

Intr'al meu așî nu mai este

Decăt jale, decăt chin!..

Veđi, dōmnă, cā poesia... este cam destul de naivă! (Ștergînd o lacrimă și forțîndu-se a rîde.) lertă-me... plîng, ca un tont, nu i așa? (Vedînd pe Berta care de asemenea are lacrimi în ochi.) Dar dta, dōmnă, ce ai?

Berta. Eu?... nimic, nimic. (Cu sfîrșire.) Ado, dle Frant.

Frant. Domna...

Berta. (Forte emoționată.) Ado! (Vrea să esă la stînga. Iulia alergă.)

Scena XI.

Acceși. Iulia.

Iulia. (Cu două scrisori în mână.) Ah Domne! dnă, Boby, valetul dlui de Nervil îmi dăduse o scrisore pentru dvostre. Așteptam să fiți singură pentru a v'o da; dar el se întorse abia resullînd, și dise că s'a înșelat, că acea scrisore nu e pentru dvostre, sa i-o dau îndere!?! (I-o dă.)

Berta. (Aruncînd ochii pe adresă.) Ah!

Frant. Ce e dnă?... (Cetînd adresa.) Ddorei Angelina artistă în baletul Operei. (Surprins.) Cum se pote! Angelina! Din cauza ei... A! pe legea mea, ea îmi datorîa cu așa ceva!

Iulia. (Aparte, cu bucurie.) Mergo bine. (Tare.) Dnă, iată și aceea care e pentru dvostre Boby dise, că în astă scrisore dl de Nervil dise că a cădud de pe cal. — ceea ce nu-i de loc adevorat... asta-i pentru că se duce să cîneze în astă seră la dșora Angelina.

Berta. Bine!... (Dînd scrisorea Iuliei.) Pentru dșora Angelina. (Aruncă pe cealaltă pe loc.) Sînt liberă!

Iulia. (Aparte.) Dl de Nervil a dat în gropi! (Incet lui Frant.) Am cumpărat eu pe Boby.

Frant. Îți mulțumesc! (Iulia esă alergînd.)

Scena XII.

Frant. Berta

Frant. Dnă, totul s'a sfîrșit cu dl de Nervil, — nu-i așa?

Berta. Cred că da.

Frant. Ei bine, acum?

Berta. Putem termina cîntecul tînerului cioban din Cornovalia

Aș vré și așî ca flōrea

Să fie neofelită!..

Frant. (Mirat.) Cum? îl știi! dar te rog, un singur cuvînt... Nălcuirea mea, mireasa bogată din Batz?..

Berta. (Dîndu-i celalalt cercel, ce-l ia dintr'o cupă de pe gîridon.) Etă celalalt cercel al meu.

Frant. (Cu bucurie.) Dta! dta! Ah dnă, Berto!.. scumpă Berto! (Acoperînd cu sîrutări mana Bertei: se aude vocea Iuliei.)

Berta. Dle! dle, iată că vine Iulia! (Berta se aruncă la pian și esecută o polcă brîlanta. Frant bate măsura cu evantaliul, și Iulia apare.)

Scena XIII.

Acceși. Iulia

Frant. Dolce! expansivo! bine, acum animato!!! (Aparte.) Boca a fost dată omului pentru așî acoperi adevărata gîndire!

Iulia. Dnă, trăsura e gata și așteptă la seră...

Berta. Bine. (Ridicîndu se și salutînd.) Dle!

Frant. (Salutînd.) Domnă, fiind ca dvostre bine voiți a me primi ca profesor de armonie, voi ave onorea de a veni cu începere de mîni!

Berta. (Cu ochii plecați.) Da, dle!

Frant. Pentru a face progrese rāpedi, este de trebuință ca să luți cîte doue lecții pe ți...

Berta. Ah!

Franț. De câte trei ciasuri fiecare lecție

Berta. Intr'adevăr?

Franț. Cel puțin... (Salută.) Dnă!... sînt desolat că vî părăsesc așa de cu vreme, dar sînt așteptat la Hertz... (Salută.)

Berta. Iulio!...

Franț. (Cu jumătate de voce, surîzînd.) Arată ușa domnului!... (Berta suride: Franț ese prin ușa din fund împreună cu Iulia.)

Scena XIV.

Berta, singură.

(Remâne un moment gînditoare, și apoi merge la pian.) Surori albe și negre! ve diceam adiniorea să-mi vorbiți despre Liszt și despre Thalberg, și voi... voi mi-ați vorbit de amor!... (Cîntă pe pian riturnele ariei, și apoi și din gură.)

Aș vré și ași ca florea
Să fie neofită.

Impreună (cu Franț ce nu se vede, dar a căruia voce se aude sub ferăsta deschisă a cabinetului din stînga.)

Și eu micului Petre
Să fiu încă iubită!

(Vocea se perde în depărtare. Cortina cade încet.)

N. A. Bogdan.

Bibliografie.

Über den Ursprung der Rumänen. Ein Beitrag zur Ethnographie Südosteuropas. von Traugott Tamm. Bonn, Verlag von Emil Strausz 1891.

(Urmare.)

Capitolul VII - Bulgari, Pecenegi, Maghiari și Români (de nord) pag. 104 - 120. Autorul se ocupă cu ramul slav, carele s'ar fi contopit cu remășițele romanice din munții Transilvaniei și cu modul contopirii. El memorează venirea Bulgarilor pînă la Dunăre și de origine turcă. Aceștia făceau dese incursiuni peste Dunăre în peninsula balcanică, de la an. 680 chiar spre a se așeză permanent; ei nu vor fi fost numeroși, de aceea nu e mirare, că după puține generațiuni au început a se asimila prin Sloveni. Pe timpul venirii Maghiarilor Bulgarilor erau stăpâni în Valachia, Transilvania și în Ungaria resăritenă, și au mai ramas stăpâni cîtva timp după aceea. Otarele Maghiarilor și Bulgarilor le scote din Porfirogenet așa: în vest, la Dunăre și Tisa Maghiari; spre resărit de acolo în Transilvania și Valachia Bulgarilor «de dincolo»; mai departe spre est în Moldova, Besarabia, Rusia sudică Pecenegi. Intre Silistria și Orșova trebuie să fie fost pe atunci Slovenii bulgarici așa de numeroși și tari, că nici Maghiarii nici Pecenegii n'au cuteză să-i atace. În Transilvania autohtonii romanici și Bulgarilor sloveni au ramas neatinși de Pecenegi și Maghiari. Mai mult de 150 de ani după așezarea lor la Dunăre și Tisa, Maghiarii au lăsat Transilvania în pace.

Autorul crede, că chiar în timpurile ce au urmat după așezarea Maghiarilor în Ungaria, s'a finalizat formarea poporului român, contopirea elementelor romanice și slavice inițiată și realizată cu începutul în decurs de seculi. Terminus post quem (terminul după care) e venirea Maghiarilor — înainte de aceasta nu s'a putut formă aceea ce desemnăm astăzi prin

limba română, căci decă are dreptate Cihac, elementul latin din limba romana reprezintă d'abia mai mult ca o cincime, cel slavice ca două cincimi și cel maghiar circa o decime, ce demustă, că legănaul românimei de nord n'a stat în sud, ci în nord dela Dunăre.

Autorul admite cu Miklosich amestecarea elementului limbistic romanice cu cel slavice a name cu cel sloven, și prin mai multe coniecturi se încercă a esplică și amestecarea carnală. Pentru contopirea Valachilor cu Slovenii aduce configurațiunea geografică: Văile închise cu satele isolate slovene au căduț una după alta sub influința muntenilor mai energici, noii coloniști slavici nu veniau, comunicațiunea eră puțină, incursiuni ocazionale inimice au promovat amestecarea mai intimă a elementelor eterogene încă rezistente. În a această amestecare păstorii romanici reprezentau elementul bărbătesc.

Poporul mestecat al Romanilor de astăzi s'a putut formă nu numai, că Valachii prin împutăciilor lor au fost constrinși a învinge și asimila slavimea din văli prin superstratificare, ci și prin aceea, că Slavii au fost împinși la munți.

Procesul a trebuit să decurgă în mai mulți seculi, altcum nu se pôte esplică faptul, că romanimea, de și estinsă peste teritorie atât de mari, posedă atată omogeneitate în limbă, modul de traie, port, datine și tip.

Ca moment determinat pentru modul în care s'a efectuat apropierea și contopirea Romanilor transilvani cu Slovenii, amintescă creștinarea. Nu e sigur, dice densul, că creștinismul a intrat în Dacia deja în perioada română; locul des citat dela Tertulian nu probează mult, pentru că e de caracter retoric; decă ar și sta acesta, influința religiunii nouă nu va fi trecut mai departe peste elementul proprie romane și elenitice din cetăți.

Naționalitatea mestecată de nou produsă, seu care eră în producere, n'a primit creștinismul dela Maghiari; ritul grecesc, profesat de Românii nordicii și sudicii indică Bizanțul ca origine, de unde numai prin mijlocirea vecinilor bulgari a putut ajunge la densii. Atingend autorul încreștinarea Bulgarilor continuă, că după ce s'a încreștinat Valachia, vor fi primit aceeași religiune și Slovenii Transilvaniei deja semi-romanizați. Prin acesta progresul romanizării n'a devenit imposibil, dar decă creștinismul în forma sa română ar fi aflat intrare. Românii de astăzi ar fi popor mai romanice, de cum sînt în faptă. Introducerea creștinismului în Transilvania prin Slavi e cauza, că limba română s'a slavizat mai în tôte cele reteritore la viață religioasă și pur spirituală. Ca să-și esplică totuși lățirea învingătoare a romanismului adauge: aceeași putere atractivă demonică exercitată de limba mestecată angleză asupra celor de ginte germanică și scandinavică pare să fie avut la Dunăre inferioară limba mestecată romanică-slovenică asupra tuturor ginților slavice; Românul de nord în diaspora nu învăța așa bucuros limba străină ca slavul. Aci citeză un alineat mai lung dela Hunfalvy, din carele merită a estrage, că în ceea ce n'au reușit Maghiarii și Germanii adecă a absorbi populațiunea slavică, a izbutit Românii, limba română de un secul romanizează și pe preoții și pe fruntașii sei; acesta e propria ei glorie iară nu poveștile, care le produc preoții și fruntașii romanizați, spre a arăta, că sînt urmașii nemijlociți ai consulilor și împăraților romani.

(Încheierea va urmă.)

Teodor Roșlu
em. profesor gimnazial.

Jubileul Academiei Române.

— București 2/14 aprilie. —

În ziua de luni, 1/13 aprilie, Academia Română a serbat aniversarea de douăzeci și cinci ani dela înființarea ei prin o ședință solemnă, care s'a ținut în sala Senatului din palatul universității. Ședința a fost președută de M. S. regele, președintele de onoare și protectorul Academiei, și au luat parte la ea M. S. regina și A. S. R. principele moștenitor, membri onorari ai acestei instituții.

Înainte de ora unu după amiezii, dñii miniștri cu dămnele, membrii înaltei curți de justiție și de cașatie și ai înaltei curți de compturi, membrii ordinari, onorari și corespondenți ai Academiei cu dămnele, și un numeros public umpluse sala și tribunele.

Membrii Academiei, preșinți la această solemnitate, au fost următorii: dintre membrii ordinari ai secțiunii literare dñii I. Caragiani, I. Sbiera, G. Sion, B. P. Hașdău, N. Quintescu, G. Chițu, I. Vulcan, Gr. G. Tocilescu; dintre membrii ordinari ai secțiunii istorice dñii G. Bariț, V. Babeș, V. A. Urechia, M. Kogălniceanu, D. A. Sturdza, V. Maniu, A. Papadopol-Calimach; dintre membrii secțiunii științifice dñii N. Kretzulescu, P. S. Aurelian, Gr. Stefanescu, General St. Fălcoianu, E. Bacaloglu, dr. D. Brandză, P. Poni, dr. S. Felix, F. Porcius, Gr. Cobălcescu; dintre membrii onorari dñii P. Grădișteanu, Gr. Grădișteanu, Teodor Rosetti; dintre membrii corespondenți dñii D. A. Laurian, Z. Boiu, C. Esarcu, I. Bianu, St. Virgopiei, A. Lecomte de Nouy, A. Naum, G. Ionescu-Trion, T. Speranță, M. Suțu, I. Slavici, I. Kalinderu, C. Erbiceanu, C. F. Robescu, S. Haret, St. C. Hepites, dr. Z. Petrescu, dr. A. Suțu, dr. C. Istrati, dr. V. Babeș, N. Culiianu, C. Gogu, dr. Gr. Rîmniceanu, dr. G. Assaky, dr. N. Kalinderu.

La ora 1½, M. M. L. regele și regina și A. S. R. principele moștenitor sosiră la palatul universității, unde au fost primiți de dl L. Catargi, ministru de interne, de dl G. D. Teodorescu, ministru al cultelor și al instrucțiunii publice, de dñii vice-președinți ai Academiei B. P. Hașdău și P. S. Aurelian, și de secretarul general al Academiei D. A. Sturdza.

După ce Majestatele Lor și Alteța Sa Regală intrară în sala de serbare și ocupară locurile prezidențiale, orchestra și corul conservatorului de muzică, condus de dl director Eduard Wachman, întonară imnul Gintei Latine, care fu ascultat de tot auditoriu, stând în picioare.

M. S. regele, declarând ședința deschisă, pronunță următoarea cuvântare:

»Privesc ca o coincidență fericită că tocmai în anul suirei Mele pe Tronul României s'a pus temeliala Academiei noastre, care serbeză astfel al 25-lea an al constituirei sale împreună cu acela al Dămniei Mele. Cu viue mulțumire Mi-aduc aminte de ziua când am venit pentru întâia dată în mijlocul societății literare, cunoscând încă puțin limba română, și când bătrânul Heliade, salutându-Me cu urări căldurose, exprimă nădejdea că Me voi îngriji de hrana sufletescă a Românilor. Tot în acelaș an, la solemnitatea inaugurării presidată de dl Stefan Golescu, ministru își sfârșia cuvântarea sa asigurând că Națiunea intrăgă și Eu, în deosebi, vom urmări cu inimă și cu mintea lucrările Dămniilor-văstre. Apröpe un pătrar de secol a trecut de atunci și, în acest lung șir de ani, am avut neincetat cel mai viu in-

teres pentru tinera societate academică, care, sub ochii noștri a crescut, s'a dezvoltat și a ajuns a fi o însemnată instituție de cultură, având înfririle cele mai bine-făcătoare asupra limbei și literaturii noastre. Fericită eră cugetarea dlui N. Kretzulescu și hotărîrea repausatului C. A. Rosetti, care ceruse, sînt tocmai 25 ani, convocarea grabnică a unei societăți literare, avend mai întîiu de tôte scopul de a se ocupa de limba și literatura ei. Cu drept cuvënt dicea acest mare patriot, fiind ministru al instrucțiunii publice, în referatul seu, că prin schimbarea literelor vechi, fără pregătire destulă, și prin transformarea repede a sistemului nostru politic, s'a adus în limba română o mare perturbație, care, nepunându-i-se capăt la timp, ar puté chiar să aibă rele influențe asupra énsuş spiritului național. Din norocire această temă a putut fi înlăturată prin silințele societății literare, cu tôte că, la început, piedicele erau mari și luptele destul de ardué, mai ales din cauza neînțelegerii ivite asupra stabilirii ortografiei, neînțelegeri provocată prin diferitele vederi între susținătorii etimologismului și aceia ai fonetismului. Lupta această, a cărei fase ar trebui descrise de o pênă ca aceea a președintelui actual al Academiei, dl Ion Ghica, a răspundit înse lumină, și în sfârșit s'a stabilit o învoelă care a dat röde bune; dovédă vedită sînt publicațiile Academiei dela 1881 până astăzi. Resultatele dobândite în un pătrar de véc pot dar fi privite cu viue mulțumire. Frumösa limbă română, în al cărei geniu M'am silit a pătrunde și pe care am îmbrășsat-o cu multă căldură și dragoste, s'a întărit pe temelie trainică și a reinviat în vechia sa strălucire; înse, cu tôte perturbațiile, densa n'ar fi putut nici odată să fie primejduită avend rădăcini pré adânci și un razăm pré puternic în cărțile bisericöșii, în cronici și în poesia populară.

»Literatura bisericöscă, cu tôte iniuriirile slave și grecesci, este un isvor bogat al limbei vechi, păstrând unitatea în scriere și vorbire, și a fost astfel adevérata legătură între toți Românii din diferitele țeri.

»Citirea acestor cărți vechi, cari înaltă sufletul și cari sînt o mângăiare în ciasul de suferință, deschide scriitorilor noștri un câmp întins și arată că limba strămoșescă este limba noastră clasică, avend pentru popor un sunet așa de atrăgător. Cronicarii noștri ne grăesc în această frumösa limbă trecutul și zugerăvesc într'un mod cumpetat, înse în culore așa de viue, furtunele și luptele crăncene înfruntate de Români, încât fiecare trebuie să fie cuprins de mirare cum némul românesc a putut să biruescă atâtea greutăți și să stăpănescă atâtea primejdii, cari-l aduceau adesea la marginea prăpastiei, fără a fi fost înghițit de valurile îngrozitoare ale vremurilor turburate și întunecöse de pe atunci.

»Dl M. Kogălniceanu, în patriotica sa preocupătare a Letopisețelor, scrisă cu măestrîe, dice cu drept cuvënt: ». . . Providența luă de mână pe Națiunea noastră ca pe o fiică iubită între fiicele cele mai iubite, o scöse din tôte pericolele și o renaltă mai tineră și mai sdravănă decât fusese înaintea örei peirei.«

»Poesia populară restrănge într'un chip minuat aceste vremuri grele ale unui trecut plin de nesigurăranțe și de durere. Pe când munea intelectuală, dorința și trebuința de a învătă și de a-ș ascuți mintea s'au deșteptat și au luat o dezvoltare însemnată cu viața politică, poesia eră de vécun adăncă sädită în inima Romănului, și ori-ce popor s'ar puté fali cu cugetările — unsele mărețe, atele dragălașe și atrăgătoare — adunate în această combră bogată a

»limbei noastre. Simțimentele inalte, spiritul răsboinic, »durerea și nădejdea, tânguirea și mângăierea, cari »resuflă în acest frunziș poetic, sânt tocmai oglinda »unui trecut plin de bărbăție, de încercare și de ne- »cazuri, un învățământ puternic pentru generațiile »presente și viitoare. Mândru pôte fi dar poporul ro- »mân de geniul seu poetic, pe aripele căruia s'a ridi- »cat la o înălțime care l'a ferit de inriuriri străine »și nepriincioase, ocrotind chiar credința și naționali- »tatea sa. Poesia a devenit astfel cea dintâi temelie »a limbei, un adevărat tesaur al istoriei, un izvor »nesecat al literaturii române.

»Poveștile și legendele, cântecele și doinele re- »mase de vécuri ascunse în văile sălbatice ale Car- »paților, seu rătăcind prin câmpiile roditoare ale Du- »nării, trebuie să resune adese-ori în Academie spre »a însufleți lucrările sale; ele trebuie să strălucescă »de-apururea ca o podobă a némului românesc și ne »vor aminti și pe iubitul nostru Vasile Alecsandri, »care, trecând într'o viață mai fericită, a lăsat un gol »așă de simțitor în mijlocul nostru, al cărui nume »inse va rămâne neșters în inimele tuturor.

»Nu se pôte dar tăgădui că literatura biseri- »césă, cronicarii și poesia populară cuprind un ma- »terial prețios și că au avut o influență din cele mai »fericite asupra limbei române, de care cunoscutul »geograf »Hoffmann« țice, în opera sa dela 1840, »că »este atât de bogată, în cât, decă s'ar cultivă, ar »merită să fie limba a tot geniului uman.

»Academia, primind, la întemeierea sa, ca un »sfânt deposit, paza, ingrigirea și desvoltarea limbei, »trebuie să fie mândră de această însărcinare care este »și vrednică de o așa înaltă adunare literară.

»Etymologicum magnum Romaniae, ce am prop- »pus, sânt șapte ani, să fie alcătuit, și a cărui in- »cheiere sper încă a o vede, va arăta lunei învățate »ce comóre însemnate de cuvinte felurite și de cu- »getări inalte și frumoșe sânt ascunse în limba și li- »teratura noastră. Această operă, odată sfârșită, va re- »mâne un monument neperitor.

»Urez din tot sufletul ca Academia să strălu- »cescă tot'dauna prin lucrările sale, să încăldescă tôte »inimile românești și ca ușile sale să fie deschise »pentru întelniri pacinice și lupte științifice, un teren »pe care toți Românii să pôta intinde o mână fră- »țescă.

»Renumele Academiei noastre, încă tineră, de și »serbăză nunta sa de argint, trebuie să aibă un resu- »net departe peste hotarele țerei, spre a atrage în »capitala României pe bărbații însemnați cari să se »încredințeze că vechile Principate dunărene s'au »transformat în un centru de civilizație și de propă- »șire și au devenit prin vitejia armatei — ce a uimit »lumea prin avântul seu și tăria sa — un stat pu- »ternic și neatârnat, stabilit pe temelii așa de tari »încât nici o sguiduire nu-l mai pôte sdruncină.

»Sânt adânc convins, că iubitul Meu nepot, moș- »tenitorul coronei, care face deja parte din Academie, »ca membru onorar, va șci, în ziua când va fi chiă- »mat de Pronie a implini inalta Sa misiune, să man- »țină tradițiunile noastre și să dea tot spriginul Seu »pentru prosperarea acestui însemnat aședământ de »cultură ai patriei noastre.

Toți au ascultat această cuvântare cu o viue și »respectuosă atențiune; iar la sfârșitul ei intréga sală »isbucni în urări călduroșe pentru rege.

Cuvântul fu dat apoi secretarului general al Aca- »demiei, care citi raportul seu asupra activității aces- »tui însemnat institut național în timpul incheiat de »douăzeci și cinci de ani. Dl Dimitrie A. Sturdza ter- »mină acest raport prin următoarele cuvinte :

»Sire,

Din întâia și a activității Academiei, ați fost »animat de un viu interes pentru lucrările acestei in- »stituțiuni naționale și ați urmărit pas cu pas des- »voltarea ei.

Astăzi Ve puteți bucură că Academia a prins »rădăcini adânci, căci dela dânsa pornește o impul- »siune puternică spre o muncă energică pe câmpul »larg și întins al științelor.

Academia a avut, în această lucrare, un indemu »și un sprigin în luminata și călduroșă protecțiune ce »Majestatea Vostre și M. S. regina i-ați acordat ne- »conținut. Istoria acestei instituțiuni se află astfel strîns »legată de însăși istoria Domniei Majestății Vostre, »Domnie strălucită prin fapte mari și glorioșe, dintre »cari cea mai însemnată este — fundarea regatului »român.

Să dea A-Tot Puternicul Dumneșeu ca a cinci- »decea aniversară a Regatului și a Academiei să aibă »a înregistră în analele națiunei progrese noi și fapte »mărețe.

După citirea acestei dări de sémă, M. S. regele »acordă cuvântul M. S. reginei, care citi cu o măes- »trie neasemenată o poesie, intitulată »Sola«, în care »Majestatea Sa cântă a Dacilor vitejii și a lor stin- »gere.

Abia răsunară ultimele cuvinte ale reginei și ele »fură acoperite de aplause entusiastice ale tuturor asis- »tenților, adânc mișcați de frumoșă operă poetică a »Ilustrei Carmen Sylva.

În urmă, M. S. regele dădu cuvântul dlui Mihail »Kogălniceanu, care citi espunerea istorică a trei mari »evenimente contimporane, la cari ênsuși a luat o »parte însemnată : desființarea robiei țiganilor, a pri- »vilegiilor de clasă, a clăci și împuneriței țerei. »După ce termină espunerea sa, dl Mihail Ko- »gălniceanu se adresă cătră Majestățile Lor cu urma- »toarele cuvinte :

»Sire,

În timpul lui Vodă-Cuza s'a desființat claca și »s'au împroprietarit sătenii. Acesta a fost o mare im- »bunătățire a stărei lor materiale.

În timpul Domniei Majestății Tale s'a făcut mai »mult. Opera începută s'a continuat.

Insurăteii din 1864 au căpătat pământurile ce li »se acordă de lege și alți săteni au fost împroprietă- »riți. Dar ceea-ce s'a făcut mai mult a fost că-i s'a »dat țeranului, pe lângă pământ și sapă, pușca, ca »să-și apere țera. Atunci am vëdut cu toții cum paci- »nicul țeran a devenit oșten voinic, oșten vitez, care »se uită la mörte cu dispreț și care a reinviat, pe »câmpul de bătălie, gloria strămoșilor noștri.

Acesta e mult, fôrte mult : dar nu e destul. Tre- »buie să mergem înainte. Trebuie să facem ca, la vii- »torul jubileu, să vedem pe țeranul român ajuns în »pozițiunea în care glorioșii membri ai casei de Ho- »henzollern au adus pe țeranii din Prusia. Trebuie ca »prin cultură să ridicăm pe țeranul nostru, ca el să »aibă conștiință profundă și energică de drepturile și »de datorile lui, ca el să înțelegă pe deplin că trebuie »să-și pună viața pentru a-și apără țera și némul.

Domnă,

Majestatea Vostră ați citit o frumoșă poemă și »prin care ați încântat pe toți câți am avut fericirea a »asistă la această serbare. Dumneșeu v'a incununat cu »cununa neperitoare a poesiei încât purtați doue co- »rone glorioșe : una a regatului și alta a poesiei.

Poesia ce ați cetit o cunoscem acum toți. Să-mi »fie permis inse a destănuî o poesie încă necunoscută »a Majestății Vostre.

In anul trecut sta la Mircești mulțimea plină de intristare și in doliu impregiurul trupului neinsuflăit al iubitului nostru poet Vasile Alecsandri. De odată se vede înaintând în rând ostășesc un mic corp de de cece omeni, intristați, dar mândri. Erau cei »nove din Vaslui și cu sergentul de cece«, cari veniau să păzescă sieriul celui care i-au cântat cu atâta răsuneț. După ultima cuvântare a bisericeii se auzi comanda militară. »Nove din Vaslui și cu sergentul de cece! Inainte! Ridicați!« Atunci cei de cece au plecat stégul cel sdrențuit de glonțuri pe sieriul marelui bărbat care a cântat cu putere vitejia ostașilor români, și ridicându-l, l'au coborît cu mâinile lor in ingustul moment. Acastă inspirațiune poetică veniă dela Majestatea Vóstră și este una din cele mai frumoșe și mai patriotice poeme. Eră ultima salutare ce trimitea țera armata și Majestatea Vóstră celui iubit și plâns de toți.

Sire,

Ați condus țera in grele timpuri la isbândă; i-ați făurit independentă și din cele doue țerișore ați format tinerul regat român, glorios și respectat. Acăsta nu s'a putut dobândi decât prin mare stăruință și mare înțelepciune. Ele aparțin Majestăței Vóstre, Care ați fost in capul națiunei.

Să trăiți Majestatea Vóstră lungi ani încă, ca cu aceeași înțelepciune să conduceți țera; iar moștenitorul Vostru să ia învățatură ca să urme și el cu aceeași stăruință și înțelepciune lucrarea cea mare a rodeșteptării și a înălțării némului românesc.

Cuvintele bine simțite ale fostului președinte al Academiei au fost primite de public cu o viue emoțiune. Ele furé intrerupte de aplause călduroșe, cari se reînoria la sfârșitul cuvântării.

Sedinta se încheia prin următoarele cuvinte, rostite in lipsa președintelui Academiei Ion Ghika, reținut de o indispozițiune momentană la moșia sa Ghergani, de vice-președintele Bogdan Petreceicu Hajdău:

»Sire,

Sunt acum 25 de ani, România a fost nașul Majestăței Vóstre. Sunt acum 25 de ani, Majestatea Vóstră ați fost nașul Academiei Române. In jubileul de astăzi România, Majestatea Vóstră și Academia Română sunt trei idei căsătorite cari-ș serbeză cununia de argint. Presintând Majestăței Vóstre această medalie comemorativă, singura urare pe care o pot face, din partea mea și din partea colegilor mei, este ca aceste trei idei căsătorite. România, Majestatea Vóstră și Academia Română, peste alți 25 de ani de acum înainte, să-și serbeze cununia lor de aur!

M. S. regele primî din mâinile dlui vice-președinte, in aplausele unanime ale sălei, medalia comemorativă de aur, care represintă de o parte capetele imbinat ale Majestăților Lor, cu inscripțiunea: »CAROL I REGE ELISABETA REGINA«, și de cealaltă parte Minerva, emblema Academiei, cu inscripțiunea: »1866 ACADEMIA ROMÂNĂ 1891.«

Imnul național lu in tonat de conservatorul de musică, și Majestatea Sa declără la cinci ore inchisă ședința solemnă a Academiei Române, care va rămâne adânc intipărită in inimile tuturor acelor cari au avut fericirea să ia parte la densa.

După ce Majestățile Lor și Alteța Sa regală Se întreținură cu o mare parte din membrii Academiei, cari adresau Suveranilor mulțumiri călduroșe pentru interesul cel viu ce pörta acestei mari instituțiuni naționale, Majestățile Lor și Alteța Sa regală furé recondușe de biuroul Academiei și dnii miniștri până la eșirea din palatul universității, și Se întörseră la la palat la orele 5½.

*

In séra aceeași zile avü loc la Curte un prând dat in onórea acestui inalt Corp, la care au fost invitați toți membrii ordinari, onorari și corespondenți; in total 70 de persóne.

Pe la sfârșitul prândului M. S. regele, ridicându-Se, purtă următorul toast:

»Sunt tocmai 25 de ani de când Academia s'a »ridicat ca prevestitoare a Domniei Mele care a avut »fericirea de a intemeia Regatul Român.

»Dela început s'a dat tinerei nóstre societăți a »Academiei o deosebită importanță, chiamând ca »membri pe mulți bărbați de stat cari au lucrat și »luptat pentru unirea principatelor române și cari au »fost sfetnicii Mei credincioși in timpul renașcerii »României. Ei au scris dar prin fapte istoria nóstră »modernă, ei au făcut prin cercetările lor istorice lumina asupra unui trecut intunecos și au deșteptat »simțimentul național care ne-a dus la isbândă și »ne-a dat neatérnarea.

»Academia are astfel o frumoșă parte de des- »voltarea și întărirea țerei. Dorind ca și in viitor »lucrările Domniilor-vóstre să încăldescă inimile tinerimei și să inflăcăreze in ei iubirea de patrie, ridic »acest pahar in onórea Academiei pe care o salutăm »astăzi cu viue mulțumire in Casa nóstră. In sănătatea membrilor Academiei.«

Cuvintele Suveranului, mișcând până la lacrimi pe toți comesenii au fost intrerupte și acoperite prin dese și prelungite urale.

Dl Hașdău, luând paharul, beü in sănătatea Auștilor Suverani, dicënd:

»Sire,

»Fiecare națiune este inzeștrată cu câte o in- »sușire seu mai multe inușiri din natură. Unele națiuni sunt forțe viteze, altele forțe inteligente, altele forțe generose, altele forțe egoiste și așa mai departe. Sunt inse doue calități, pe cari nici o națiune nu le pöte avé din natură, ci le capătă numai dela conducătorii sei, le invătă numai dela cei aleși; aceste doue calități sunt: știința și înțelepciunea. Nici o națiune nu se nașce învățată și nici o națiune nu se nașce înțeleptă. Academia Română are solia de a inrădăcină și a face să creșcă știința in națiunea română. Cât pentru înțelepciune, Domniea de 25 de ani a Majestăței Vóstre a fost pentru noi o admirabilă școlă in acastă privință, și pe viitor ea nu va incetă de a ne face din ce in ce mai înțelepți. Să trăescă dară regele Carol I, și înțelepciunea lui, înțelepciunea primului nostru rege, să devină o moștenire, o nestrămutată devisă a urmașilor Majestăței Sale!»

Dl D. Sturdza, la rëndul seu, ridicând paharul, dise:

»Sire,

»Animus Regis Regna Nobilitat — Sufletul regelui inobileză regatele. Aceste cuvinte se citesc pe medalia marelui bărbat al némului românesc Mateiu Corvin.

Astăzi, Majestatea Vóstră vedeți strinși in giurul Vostru, in mare număr, o parte din muncitorii națiunei pe câmpul intins al științei.

Frumoșă priveliște și insemnată serbare!

In aceste momente solemne o simțire ne cuprinde pe toți in adâncul inimilor nóstre. Acea simțire este că datorim acastă serbare Majestăței Vóstre.

Din tot sufletul V'ați aruncat in marea luptă a renașcerii națiunei române. Ați condus pe fii României peste Dunăre, in focul mântuitor, ca prin vitejie să recăștigel independentă patriei și să fundeze regatul român, ca prin vitejie să ajute pe un popor vecin a scăpă din sclavie și a deveni și el liber. Ne

*

afi condus inse și pe noi la munca pacinică și neobosită a cugetărilor, a cercetărilor, a producțiilor minții, prin exemplul ce dați Enși-Ve a unei vieți active și a dărilor spornice.

Astfel măreța devisa a lui Mateiu Corvin — Animus Regis Regna Nobilitat — a devenit în zilele noastre un adevăr pipăit, căci Majestatea Voastră V'afi însușit această devisa și i-afi dat viață. Această devisa a purtat rōde și va purtă, căci ea a devenit devisa dinastiei. Ore nu însufletește ea pe prē grațioasă și neasemănata noastră regină? Această devisa va rămâne, sūntem siguri, moștenitorului Vostru ca un talisman sacru și scump, ce se va transmite din nēm in nēm spre a întări poporul românesc in lucrare roditōre și temeinică.

Ridic acest pahar in neperitōrea amintire a acestei zile memorabile.

Să trăiți Majestatea Voastră!

Să trăescă prē grațioasă noastră regină!

Să trăescă Moștenitorul virtuților și faptelor Vōstre principele Ferdinand!

Apoi dl G. Bariț purtă următorul toast:

»Majestatea Voastră! Me rog, ca să-mi fie permis și mie a dice, in această zi memorabilă, câteva cuvinte. Eu, inse, ajuns aprōpe la 80 de ani, nu me simț in stare de a ridică toast concepute in stil mēduos și tot-odată elegant. In loc de această, noue, bătrānilor, ne place să spunem celor mai tineri anecdote. Voi spune și eu, la această mēsă regală, o anecdotă, inse adevărată, care s'a întâmplat cu mine ȳnu-mi:

In anul trecut venisem, ca de regulă, in această capitală, spre a participă la lucrările Academiei. Am asistat, prin urmare, și la acea ședință publică solemnă din sala senatului, in care Dōmna Carmen Sylva bine-voise a-și citi sublima sa concepțiune: »Visul poetului«, ascultat de cātră public, pe cât de numeros, pe atât și ales, cu luare aminte incordată și aplaudat cu entusiasm, mie necunoscut până atunci.

La plecarea mea de aici luasem peste o sută de esemplare din »Visul poetului« și vre-o șesedece esemplare din »Cuvinte sufletești.« Le-am împărțit, după câte-mi ajunseră, la vre-o unspredece reuniuni de femei române, infiintate și pe la noi, in diverse localități, cu scop de a deschide mai multe școle de fetițe, cu limba noastră maternă. Pentru acele prezente ce le făcusem îmi veniră scrisori de mulțumită concepute in termini călduroși.

După câteva zile avēnd o convorbire in afaceri școlastice cu cocōne din reuniunea dela noi, căror le dedesem esemplare: »Domnule Bariț«, îmi diseră dlor, »Pe Dōmna Carmen Sylva o a trimis Maica Prē-Curată la Romāni. Dicit și dta ca noi?«

»Dic și eu cocōnelor; dar pentru ce?«

»Apoi nu ne dai și dta de câțiva ani atâtea »scrieri minunate dela Dōmna Carmen Sylva, ca să »le citim noi și ficele noastre cele mai măricele. Deci »iți mulțumim și când vei merge acolo să-i mulțumesci din totă inima și din partea noastră.«

Acele cuvinte ale femeilor române din patria mea au pentru mine înțelesul, că eu iarăși am să iau câteva esemplare din »Sola« spre a le împărți prin locuri depărtate. Intr'aceea eu aici repet și din partea mea dīsa de mai sus a femeilor noastre: — Majestatea Sa Carmen Sylva a venit la romāni trimisă de Maica Domnului prin mijlocirea Augustului seu bărbat și rege spre a implini alături cu El o misiune sacră și sublimă.

Rog pe Dōmna Carmen Sylva ca să primescă binecuvēntarea bătrānului, carele li cere dela Dum-

neșul părinților noștri viață indelungă, sănătate deplină, nici odinioră alterată, ca să se bucure de fructele dulci și sănătoșe căte vor rezultă, de sigur, din sublimelē ideī și invēțături pe cari le propagă neincetat la secul femeesc, atât de talentat și primitor de adevărată cultură superiōră in națiunea română.«

Această cuvēntare, rostită cu atāta căldură, gāsi un adānc resunet in inimile tuturor.

Augustii noștri Suverani, mișcați din suflet de bunele urări ce li se adresau, mulțumiră călduros.

După sfērșitul prānșului M. M. L. L regele și regina și A. S. R. principele Ferdinand, au binevoit a convorbī cu multă afabilitate cu fiecare din invitați până la orele 9½ când S'au retras in apartamentele Lor.

Nani, nani copilaș.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

O singură iubire eternă este in lume, iubirea ce simte mama pentru băiatul seu. Tōte celelalte pot să trecă, să dispară, numai această nu. Căci este veșnică fericirea ce mama simte când își vede născutul.

Il alinteză cu drag. Și nu sūnt cuvinte, care s'o pētrundă mai adānc, decāt acestea:

— Nani, nani copilaș!

Mai nou dela Academia Română. In ședința dela 30 martie (11 aprilē) secțiunea literară a raportat, că propune unanim să se alēgă membru al Academiei, (in locul lui Cipariu,) Josif Vulcan. Procedāndu-se la vot, Josif Vulcan a obținut 19 bile albe pentru și 4 bile negre contra; prin urmare a fost proclamat membru și a doua zi sosind la București ș-a și ocupat locul.

OGLINDA LUMEI.

Petrecere englezăsoă. Din Londra se scrie Un bal ciudat s'a dat dāunādi intr'o vilă din Mayfair lângă Londra. După un supeu escelent la care luă parte elita aristocrației londoneze, oșpeții trecură in salonul de bal unde șese boxori de profesiune așteptau ca să-și mēsore puterile. Boxorii inaintară in mijlocul sălii, se inchinară in fața societății și incepură apoi partida de box. Unuia dintre ei se scōse un ochiu, ceialaltī avēu obraji sāngerati ca un biftec. Spectatorii aplaudau cu entusiasm decātē ori vre-un pumn își nimeriă bine ținta. Altă dată lumea de aci se amusă după supeu cu cātece și declamațiuni, acuma îi trebue sānge. Va veni pōte vremea când intre polonaise și un vals, se va arangiă in salonul de bal o luptă cu tauri seu o mică explozie de dinamită.

Călindarul săptămānei.

Dua sēpt.	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sōrele
Dumin. 5-a din post.	Ev. dela Marcu c. 10, gl. 5, a inv 2.		res. ap
Duminecă	7 Par. Georgie	19 Hermop	5 4 654
Luni	8 SS. Ap. Irod. ag. și Ruf.	20 Sulpitius	5 3 656
Marti	9 Eupsichie	21 Anselm	5 1 658
Mercuri	10 S. Ter. și Pompei	22 Lotar	4 59 7 0
Joi	11 Mart. Antipa	23 George	4 56 7 1
Vineri	12 Cuv. Vasilie	24 Adelbert	4 55 7 2
Sămbătă	13 Mart. Artenie	25 Marcu ev.	4 53 7 3